

lands koopvaardijship (eerst de 'Westerland', vervolgens de 'Stuyvesant') gereedgehouden zou worden om het gezelschap te vervoeren. Zijn in dat kader ook afspraken gemaakt met de koningin? Wij weten het niet. Bekend is slechts dat van 't Sant haar mogelijk vertrek uit Engeland ging voorbereiden, maar dat zij het overigens niet uitgesloten achtte dat dat vertrek zou mislukken, ja, dat een Duitse invasie gepaard zou gaan met een nieuwe poging door Duitse luchtlandingstroepen om zich van haar persoon meester te maken – een voor haar onaanvaardbaar vooruitzicht. Zij gaf van 't Sant opdracht, haar in dat geval neer te schieten.

★

Welk reisdoel de 'Stuyvesant' zou krijgen, is ons niet bekend. Nederlands-Indië? Curaçao? Canada? Misschien had men die beslissing tot het laatste moment willen uitstellen. In elk geval was in de kring van de regering (koningin en ministers) van eind juni af het denkbeeld onder ogen gezien dat de regering of een deel van de regering zich in Indië zou vestigen. Voor de koningin stond daarbij van meet af aan vast dat zij *niet* zou meegaan: zij wenste, zolang dat mogelijk was, zo dicht mogelijk bij bezet Nederland en dus in Engeland, het centrum bovendien van de oorlogvoering, te blijven, zij zou zich in Indië uitgeschakeld voelen, zij kende Indië niet (de enige Oranje die ooit Indië bezocht had, was prins Hendrik geweest, een zoon van de latere koning Willem II, en dat bezoek had plaatsgevonden in 1837¹) en zij betwijfelde of zij tegen het klimaat zou kunnen. Tegen het vertrek van een deel van de ministers had zij evenwel geen bezwaar, integendeel: met diegenen die zij als weerbare figuren beschouwde, wilde zij in Londen blijven en daarmee zou het met de invloed der naar Indië afgeschoven 'defaitisten' gedaan zijn. Zij was de enige niet die dat als hoogst wenselijk beschouwde – Beelaerts die als vice-president van de Raad van State haar naaste adviseur was, dacht er precies zo over, zo ook de directeur van haar kabinet, van Tets, zo ook Gerbrandy, en dat laatste was van speciaal belang omdat, als het er op aankwam te bepalen, wie naar Indië afgeschoven dienden te worden, Gerbrandy op grond van zijn kennis van alles wat in de ministerraad besproken was, adviezen kon geven die meer waard waren dan alle rapporten van *MI-5* en van 't Sant bij elkaar.

¹ De prins kwam toen met een fregat waarop hij als luitenant-ter-zee diende; het ging voor Batavia ten anker.